

Læs og reflekter: Arbejdet i klassen

Når man ønsker at forebygge skolefravær, er arbejdet i klassen helt essentielt. De lærere og pædagoger, der er sammen med eleverne hver dag, kan gøre meget for at skabe et trygt rum med meningsfuld undervisning. Og vi ved fra forskning, at kulturen i en skoleklasse er vigtig. En utryg kultur, hvor eleverne er bange for ikke at passe ind, øger risikoen for, at elever falder udenfor fællesskabet, og at der opstår mistrivsel. Her kan børn vælge skolefravær som en løsning. Vi ved også, at skolefravær kan have en tendens til at brede sig i en elevgruppe. Et trygt miljø, hvor alle elever ved, at de er værdsatte medlemmer af fællesskabet, er en god beskyttelse mod mistrivsel og skolefravær.

Fællesskabende didaktik

Et vigtigt begreb, når man vil arbejde for et trygt miljø, er fællesskabende didaktik¹, hvor man arbejder på at styrke klassens fællesskab gennem undervisningen. Man fokuserer ikke kun på elevernes faglige viden og kompetencer, men arbejder på at gøre undervisningen til et fælles omdrejningspunkt, hvor alle elever kan deltage aktivt og opleve at være værdifulde medlemmer af fællesskabet. Dette kan fx ske, gennem måden man organiserer gruppearbejde på, gennem elevinddragelse eller gennem at arbejde særligt for, at alle elever kan deltage på en værdig måde. Der er ikke én metode til at arbejde med fællesskabende didaktik, for det vil hele tiden afhænge af den kontekst, man er i, og de elever, man har i klassen.

Klasseledelse

Når man ønsker at arbejde med kulturen i en klasse, er klasseledelse² vigtig. Gennem klasseledelse skaber de voksne rammerne for, hvordan fællesskabet skal fungere og støtter eleverne i at danne positive fællesskaber. De voksne tager ansvaret for at skabe en god stemning i klassen, hvor eleverne er engagerede, ser mening i det, de laver, og er en del af et trygt miljø. Som team kan I være opmærksomme på, hvordan I løfter denne opgave i fællesskab og understøtter hinanden. Det kan give børnene tryghed, at de ved, hvordan hverdagen forløber, uanset hvilken voksen der er i klassen.

Der findes ikke en hurtig og nem metode til at lede en klasse. Hvordan man griber det an afhænger af mange faktorer, som fx elevernes alder og baggrund, hvilket fag det er, hvad man skal lære samt hvilke styrker og ressourcer, man som lærer kan bringe i spil. Men det, som kendetegner god klasseledelse, er, at lærerne rammesætter undervisningen, så alle kan være med, uanset særlige forudsætninger eller behov, og at det er tydeligt for eleverne, hvad der forventes af dem. Det er også vigtigt, at lærerne tager ansvaret for at organisere samarbejdet mellem eleverne, og at eleverne lærer, hvordan de samarbejder. Hvis der ikke er rammer omkring samarbejdet, kan der ofte opstå uro og socialt pres.

¹ Læs om fællesskabende didaktik her: Hansen, H.R. (2018): Mobning. Aarhus Universitetsforlag

² Læs om klasseledelse her: Plauborg, H. (2016): Klasseledelse gentænkt. Hans Reitzels forlag

Relationer mellem skolens voksne og eleverne

Et andet element af arbejdet i klassen, som er vigtigt, når man ønsker at forebygge skolefravær, er relationen mellem eleverne og skolens voksne. Vi ved fra forskning, at der er en sammenhæng mellem svage lærer-elev-relationer og skolefravær. Og at positive lærer-elev-relationer er en beskyttende faktor for elever, der er i risiko for at udvikle skolefravær. Videre viser en undersøgelse fra Børns Vilkår³, at der er en sammenhæng mellem lærer-elev-relationer og lyst til at gå i skole. En måde man kan styrke relationen til eleverne på, er ved at bruge små "afstemmere"⁴, når man er sammen med dem. Afstemmere er små handlinger, som viser, at man som lærer er nærværende, og at man er positivt indstillet til dem. Det kan fx være ens toneleje, når man taler, smil eller nik når man lytter, eller at man viser med kropssproget, at man er glad for at være sammen med eleverne.

Et trygt miljø og gode relationer til skolens voksne er vigtigt for alle elever, men det er en god ide at være ekstra opmærksom på de elever, der har en særlig høj risiko for at udvikle skolefravær. Det kan være elever, der oplever noget derhjemme, der gør tingene ekstra svære i øjeblikket, fx alvorlig sygdom eller skilsmisse. Det kan være elever, der er på kanten af klassens fællesskab, fordi de bliver holdt udenfor, eller er blevet ekskluderet fra undervisningen gennem bortvisning. Eller det kan være elever, der har søskende, som har et højt skolefravær. Uanset hvilke problematikker eleverne oplever eller har tæt på, er det vigtigt at være ekstra opmærksom på både klassens fællesskab og relationer og holde øje med tegn på begyndende mistro. På den måde kan man hjælpe de elever, der har brug for ekstra støtte, og hindre, at noget udvikler sig og bliver til et større problem.

Refleksionsspørgsmål

1. Hvad ville I vælge, hvis I skulle fokusere på et emne, I gerne vil arbejde med i jeres team for at gøre arbejdet i klasserne endnu bedre?
2. Hvornår lykkes I med at arbejde med en fællesskabende didaktik? Er der noget, I kan gøre for at støtte hinanden i at arbejde på en fællesskabende måde?
3. Har I hver især elever, der er særligt sårbare i forhold til at udvikle skolefravær? Er der noget særligt, du/I kan gøre i undervisningen for at støtte disse elever?

Se litteraturliste nederst på siden bornsvilkar.dk/skolefravaer/skole

³Børns Vilkår (2022): "Hvordan har du det?" - Børns oplevelse af at blive set og hørt i skolen

⁴Læs om afstemmere her: Klinge, L. (2017): Læreren relationskompetence. Dafolo